

Totaloversikten

Frisk frukt, bær, grønnsaker og poteter

2004
2013

Forbruksutviklingen
siste 10 år

Andel norske varer
i forhold til import

Drivere for et økt forbruk

INNHALDSFORTEGNELSE

En nyttig oversikt	2
Vekst i volum og verdi 2013	3
5 om dagen	4
Forbruksutviklingen	4
Forbrukerbehov og forbrukervaner	5
Blåbær og andre bær	7
Forbrukstall for frukt, bær og grønnsaker	8
Drivere for et økt forbruk	10
Frukt, bær, grønnsaker og poteter i norsk dagligvare	11
Andel norske varer i forhold til import	12
Totaloversikten 2003-2012	13
Topp 50 importland	17
Produkter som bidrar til forbruksveksten	18
Verdiandel grønnsaker	20
Verdiandel frukt, bær og poteter	22
Totaltall grønnsaker, frukt, bær og poteter	23
Skolefrukt	24
Nøkkelhullet	25
Markedssituasjonen for hagebrukssektoren 2012	26

En nyttig oversikt

Totaloversikten har til hensikt å gi en objektiv og nøytral oversikt over utviklingen av forbruket av frisk frukt, bær, grønnsaker og poteter i Norge. Det gis både en oversikt over volum av norskproduserte varer og import inn til grossist, og en verdioversikt av dagligvareomsetningen ut fra butikk; verdi av storhusholdning er ikke tatt med i verdioversikten. Totaloversikten gir også et beregnet forbruksvolum pr. capita.

Utover volum- og verdistatistikk gir Totaloversikten også en kommentar på hvordan Markedssituasjonen for hagebrukssektoren artet seg i 2013, og betraktninger opp imot forbruksutviklingen.

Man kan benytte ulike metoder for å beregne forbruk av frukt og grønt. Totaloversikten tar utgangspunkt i innrapportert volum, men tar ikke stilling til svinnet frem til forbruker. I Norkost 3, gjennomført ved Universitetet i Oslo, benytter man seg av kostholdsintervjuer hvor intervjuobjektene selv rapporterer hvor mye de spiser.

En tredje metode benyttes i utarbeidelsen av Matforsyningsstatistikken ved Norsk institutt for landbruksforskning. I denne tredje metoden kalkulerer man et volum ut fra produksjonsareal og netto import av frukt og grønt. De tre rapportene, og metodene, er omtalt på side 8. Norkost 3 og Matforsyningsstatistikken er å finne i sin helhet på Helsedirektoratets nettsider.

Nytt av året har Totaloversikten også med volum og verditall ut fra butikk på frosne grønnsaker og poteter. Disse tallene er innhentet i samarbeid med Nielsen Norge.

Totaloversikten 2004-2013 finnes både i trykt utgave og i elektronisk utgave på www.frukt.no.

Guttorm Rebnes
Direktør

Opplysningskontoret for frukt og grønt

Oddmund Østebø
Daglig leder

Frukt- og grønnsaksgrossistenes servicekontor

Opplysningskontoret
for frukt og grønt
frukt.no

Som basis for beregningen av Totaloversikten er det benyttet tonnasje inn til grossist.

Hjemmedyrking er ikke tatt med i beregningsgrunnlaget.

Det er heller ikke gjort korrigeringer for handel utenom de offisielle kanalene, ei heller er det gjort justeringer for svinn. Vekstsesongene går generelt i toårs syklus. Det vil si, er det en god vekstsesong et år, så vil det typisk gå to år før det kan forventes at det kommer en tilsvarende sesong. Det er viktig å ha dette klart for seg når man leser Totaloversikten.

Man kan lett få et feilaktig inntrykk av vekst eller tilbakegang for enkeltprodukter om man kun ser på bevegelse fra et år til det neste.

Statistikken fra Nielsen Norge AS er basert på hva som i kroner faktisk blir registrert på kassa-apparatene i dagligvarebutikkene inkl. 15% mva. Med andre ord, det forbrukeren kjøper av frukt, bær, grønnsaker og poteter.

Generell kildeinformasjon

Kilde import: Statistisk sentralbyrå (SSB) og Frukt- og Grønnsaksgrossistenes Servicekontor (FGS)

Kilde norsk produksjon basert på tonnasje ut fra grossist: Statens Landbruksforvaltning (SLF), Økern Torvhall (ØT), Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) og andre frittstående grossister og produsenter.

Kilde til omsetning ut av butikk: Nielsen Scan*Track Dagligvare. Helår 2013.

Vekst i volum og verdi 2013

Forbruket av frukt, grønt og bær økte fra 2012 til 2013. Frukt økte i totalt volum med 4,7%, grønnsaker økte med 3,0% og bær økte med 6,5%. Friske poteter hadde i volum en tilbakegang på -4,3%. Totalt spiser vi 121,3 kg friske frukt, bær og grønnsaker pr. capita. Forbruket av poteter i 2013 utgjorde 18,2 kg pr. capita.

Pr. januar 2014 spiser hver innbygger i Norge, pr. år:

Grønnsaker	50,7 kg
Frukt	66,6 kg
Bær	4,0 kg
Poteter	18,2 kg
Totalt	139,5 kg

En kald vår 2013 påvirket volumet i negativ retning. For mange grønnsaker og bær slo den ekstremt kalde og forsinkede våren i Norge og i Nord-Europa i 2013, svært negativt ut. For norske jordbær førte dette til en halvering av volumet i 2013 i forhold til 2012. Det er en trend at forbrukeren etterspør mer frukt og grønt, men om produktene ikke finnes, vil ikke et tapt volum bli etterspurt senere.

Om man ser bort fra effekten av den forsinkede våren var forbrukerveksten svært god. Bær er igjen en stor vinner. Til tross for svikten i den norske jordbærproduksjonen hadde man en vekst på hele 6,5% totalt for bær og for blåbær hele 105%.

Vi spiser nå bær for 1,4 milliarder kroner og bær har for lengst passet bananer i omsetning.

Frukt går tydelig frem i 2013 og vinnerne er bananer, appelsiner og meloner. Plommer og moreller hadde også en meget god vekst. Den norske plommesesongen var svært god, med gode produkter og et høyt salgsvolum.

Verdiutviklingen ut av butikk har også vært positiv i 2013 i forhold til 2012. Det har totalt for friske frukt, bær, grønnsaker og poteter vært en verdiøkning på 9,1% - grønnsaker 9,1%, frukt 6,9%, bær 21,5% og poteter 7,2%. Som tidligere år etterspør forbrukeren stadig bedre kvaliteter og stadig mer pakkede varer i forhold til løse produkter. Bær er igjen den store vinneren. Både jordbær, blåbær og bringebær er nå tilgjengelig hele året og det slår tydelig ut i statistikken.

En travel hverdag med dårlige rutiner og mye ferdigmat, er trusselen for mange for å oppnå et sunt hverdagskosthold. «Convenience» er nøkkelen for å nå frem til forbrukeren. Det er derfor svært positivt at flere av dagligvarekjedene har begynt å ta tak dette det siste året på en mye mer offensiv måte enn tidligere. Konkurransen er ikke lenger ensidig på pris, men måltidsplanlegging og enkle måltidstips for hverdagsfamilien er også blitt tydelige strategier for flere. Potensialet er fortsatt

stort for frukt- og grøntkategorien, men satsningene gir tydelige resultater ved at forbruket av grønnsaker går frem. Økning i grønnsaksforbruket er en viktig indikator på endring av spisemønsteret da grønnsaker i hovedsak spises opp mot de varme måltidene.

Det har gjennom hele 2013 vært et sterkt fokus på å spise sunt. Et sunt kosthold, sammen med mosjon er viktig for å forebygge fedme og sykdom og ble igjen understreket i Helsedirektoratets presisering av kostrådene i 2014. Rådet om 5 om dagen ble igjen understreket.

«5 om dagen» er et kjent begrep for hele befolkningen, men gjennomføringen er for mange en utfordring. Nøkkelen er å forstå forbrukerpreferansene og hvordan forbrukeren planlegger, handler og tilbereder mat for hele spisedøgnet i hverdagene. OFG gjennomfører planmessig både kvalitative og kvantitative markedsundersøkelser for å få innsikt i dette mønsteret. Denne innsikten er selvfølgelig tilgjengelig for alle aktørene i verdikjeden som input i planleggingsarbeidet. Den sterkeste drivkraften i et økt forbruk, og et økt volum ligger i at de ulike kommersielle aktørene klarer å skape konkurransekraft i sine individuelle løsninger som de retter mot forbrukeren. Dette er trolig også det beste utgangspunktet for å få en vekst i omsetningen av de norske produktene når de er i sesong.

5 om dagen

Helse­direkto­ratets anbefalinger sier at man bør spise minst 5 porsjoner frukt, grønnsaker og bær hver dag. En porsjon er 100 gram, totalt 500 gram pr. dag. Halvparten bør være frukt og bær og halvparten bør være grønnsaker.

1 porsjon = 1 håndfull

En god huskeregel for 5 om dagen er å spise 5 ganger din egen håndfull.

Det anbefales at man spiser variert og at man velger frukt, bær og grønnsaker med forskjellige farger. Både friske, hermetiske, frosne, rå, tørket og varmebehandlede frukter, bær og grønnsaker teller i 5 om dagen.

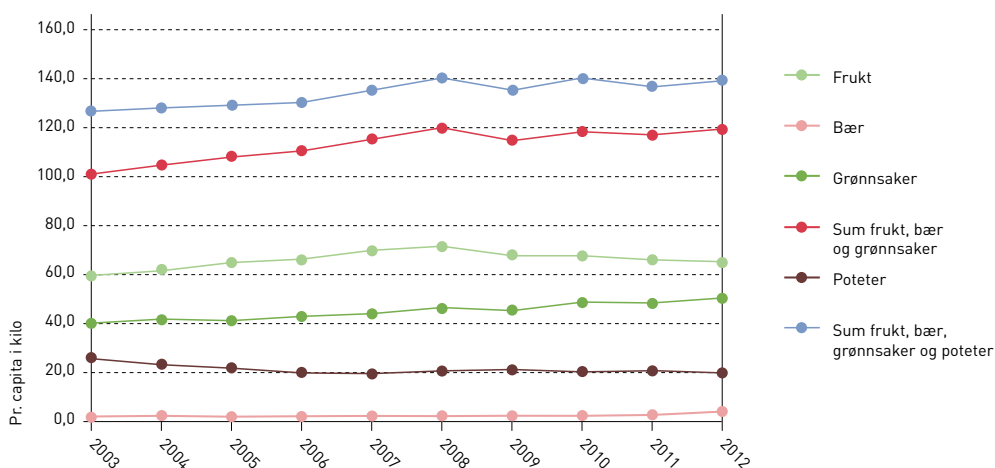

Forbruksutvikling siste 10 år

Konsum pr. capita (kilogram)

Kilder: SSB / FGS / SLF / ØT

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Frukt	60,4	63,9	65,0	68,7	70,7	66,9	66,3	65,0	64,4	66,6
Bær	1,8	1,6	1,9	1,8	1,7	2,1	2,2	2,5	3,8	4,0
Grønnsaker	41,2	40,6	42,1	43,1	45,7	44,1	48,1	47,8	49,7	50,7
Sum frukt, bær og grønnsaker	103,4	106,2	108,9	113,6	118,1	113,0	116,6	115,3	117,9	121,3
Poteter	22,8	21,1	19,4	19,5	20,3	20,8	21,6	19,7	19,2	18,2
Sum frukt, bær, grønnsaker og poteter	126,2	127,3	128,3	133,2	138,5	133,8	138,2	135,0	137,2	139,5

Forbrukerbehov og forbrukervaner

Kostholdsrådene understreker tydelig viktigheten av å spise fem enheter av 100 gram frukt og grønt i det daglige kostholdet, totalt 500 gram. Poteter er tatt ut som en av grønnsakene, men man understreker at poteten har en naturlig plass, og er en viktig matvare i et balansert norsk kosthold.

500 gram frukt og grønt pr. dag er ikke mye om man sprer det på hele spisedøgnet, men for mange er det likevel en stor utfordring å få til i en travelt hverdag.

Totalstatistikken viser at vi i gjennomsnitt spiser 332 gram pr. dag av friske frukt, bær og grønnsaker. I tillegg kommer det vi spiser av frosne produkter og det vi drikker av juice (ett glass pr. dag). Mange spiser allerede 5 om dagen og over, mens andre ikke spiser noe i det hele tatt. De sosiale skjevhetene er store. I Helsedirektoratets statusrapport om det norske kostholdet er det mange positive utviklingstrekk, men det understrekes at vi generelt spiser for mye i forhold til aktivitetsnivået vårt og at vi spesielt spiser for lite frukt og grønt.

Spisevaner endrer seg langsomt og er i stor grad innarbeidet helt fra tidlige barneår. Om man skal klare å påvirke spisevaner er det derfor viktig å starte så tidlig som mulig. Kunnskap om smak, enkel matlagingskunnskap, inspirasjon og matglede er avgjørende om man skal skape grunnlag for et sunt kosthold. Forbruket av frukt og grønt er mye høyere i familier hvor barna involveres i matlagingen, enn i familier hvor barna ikke involveres. Mor og far har nøkkelroller i å skape gode vaner, men barnehagen og skolen må også komme mye tydeligere på banen.

Viljen til å spise mer frukt og grønt er absolutt til stede hos store deler av befolkningen. Forbrukerne rapporterer at de ønsker å handle mer frukt og grønt, og de sier i tillegg at de kan tenke seg å bruke mer penger på frukt og grønt. Dette gir et ønskeutgangspunkt for handelen. Utfordringen for svært mange er imidlertid at de ikke får det til. Norge er, i følge Nielsen Norge, det land i Europa med flest dagligvarebutikker pr. innbygger. I tillegg er åpningstidene svært lange. Dette er

fordelaktig for forbrukerne, men det har også ført til at vi handler svært ofte, 3-4 ganger i uken i snitt, og at mange derfor er svært dårlige til å planlegge sine innkjøp. Man kan tenke seg at varegruppen frukt og grønt lider noe som et resultat av folks dårlige planlegging. Mange glemmer rett og slett å kjøpe, fordi de ikke kommer på det der og da i butikken. Resultatet blir at frukt og grønt ikke blir tilgjengelig hjemme.

Fra produkt til måltidsløsninger for forbruker

En høy og forutsigbar kvalitet på frukt og grønt er avgjørende for at forbrukeren velger å kjøpe eller ikke kjøpe. Forbrukeren har imidlertid i mindre grad et produktfokus når de handler, men snarere et behov for en løsning. Mange vet ikke hva de skal ha til middag før de er i butikken.

For mange barnefamilier er hverdagene svært travle med liten tid til måltidene. Ofte velges enkle løsninger, og for mange blir dette også usunne løsninger. Det er imidlertid ingen grunn til at raske og enkle

måltidsløsninger ikke kan være sunne måltider. Mulighetsrommet for dyktige dagligvareaktører til å skape konkurransekraftige løsninger er derfor mange.

Mye har imidlertid skjedd 2013. Frukt og grønt har i flere år blitt brukt av dagligvarekjeden til å profilere kjedekonseptene, men i den senere tid har også flere av kjedene begynt å ta tak i frukt- og grøntkategorien på en mer offensiv måte ved å presentere måltidsløsninger til forbrukeren. Potensialet er likevel fortsatt stort, og mye er gjort. Det er mange veier frem til å nå målsetningen om at hver nordmann skal spise 5 om dagen. Konkurransen om hvordan man best skal nå kundenes behov er trolig den beste driver for produktutvikling. Dette vil i sin tur også bli den beste løsningen for forbrukerne.

Blåbær og andre bær

De siste to årene har det vært en stor økning i salget av bær i Norge. I en landsrepresentativ undersøkelse i november 2013 (feltarbeid Norstat, 1000 respondenter over 15 år) ønsket vi å kartlegge hvem som spiser mest av ulike typer bær og hvordan bærene blir anvendt.

Blåbær spises av godt voksne kvinner som er opptatt av å spise sunt

Salget av blåbær har tatt helt av de to siste årene. Det er 16 % av befolkningen som spiser friske blåbær ukentlig, men de som er over 40 år og som er opptatt av å spise sunne matvarer spiser aller mest. I denne gruppen er det hele 26 % som spiser blåbær ukentlig. Alder utgjør en forskjell, for blant de yngre som også er opptatt av å spise sunt, er det 17 % som spiser blåbær ukentlig*.

Men alder har ingen betydning blant de som ikke er opptatt av å spise sunt. Her er det bare én av ti personer som spiser blåbær ukentlig og det er uavhengig av alder.

En fant ingen sammenheng med å spise blåbær og inntekt og utdanning, og heller ikke de voksne i barnefamilier spiste mer blåbær enn voksne uten barn (aldersgruppen 25-40 år). Men som vi ofte ser når

det gjelder produktgruppen frukt/grønt/bær spiser kvinner mer enn menn. 21 % av kvinnene og 10 % av mennene spiser blåbær ukentlig. Så godt voksne kvinner (over 40 år) som er opptatt av å spise sunt er de virkelig store spisere av blåbær med hele 3 av 10 som spiser blåbær ukentlig.

Friske blåbær blir mest spist alene som snack (53 %). Men blåbær har også mange andre anvendelser; sammen med yoghurt (28 %), i smoothie (27 %), sammen med krem, fløte eller melk (26 %) sammen med is (21 %), i bakverk (20 %) og sammen med cerealer eller musliprodukter (18 %).

Bringebær spises av kvinner i alle aldre som er opptatt av å spise sunt

Voksne over 40 år er generelt mer opptatt av å spise sunt enn de unge under 40 år, og for bringebær har alder ingen betydning når en korrigerer for sunnhet. Det er 12 % av befolkningen som spiser friske bringebær ukentlig. Blant de som er opptatt av å spise sunt er det 16 % som spiser bringebær ukentlig, mens tilsvarende for de som ikke er opptatt av å spise sunt er 9 % **. På samme måte som for blåbær, spiser kvinnene mer enn menn, og kvinner som er opptatt av sunnhet spiser aller mest,

med én av fem som spiser bringebær ukentlig.

På samme måte som for blåbær fant en ingen sammenheng med å spise bringebær og inntekt og utdanning.

Friske bringebær blir også mest spist alene som snack (51 %). Av andre anvendelser finner vi bringebær sammen med krem, fløte eller melk (32 %), sammen med is (30 %), i smoothie (26 %) og sammen med yoghurt (24 %).

Jordbær er for alle

Jordbær blir spist ukentlig av 11 % av befolkningen. I norsk sesong vil vi forvente at dette vil være betydelig høyere. I motsetning til blåbær og bringebær finner en ingen forskjell på alder, opptatt av sunnhet eller kjønn når det gjelder hvor ofte en spiser jordbær. Heller ikke på inntekt og utdanning. Jordbær er altså like godt etablert i hele det norske folk.

Friske jordbær blir spist aller mest sammen med krem, fløte eller melk (64 %), men også i stor grad alene som snack (61 %). I tillegg sammen med is (46 %), i smoothie (25 %) og i bakverk, for eksempel bløtkake (22 %).

Tall for frukt, bær og grønnsaker relatert til 5 om dagen

Det er ulike oversikter over forbruket av frukt, bær og grønnsaker i Norge, og de kan bruke svært ulike metoder for å innhente dataene. Det er ikke noen eksakt fasit for beregning av forbruk relatert til 5 om dagen, men vi mener at metoden brukt av Norkost 3 er den mest pålitelige kilde. Årsaken er at undersøkelsen tar utgangspunkt i mengden som forbrukere faktisk spiser, dvs. en får utelatt svinn. Undersøkelsen har også med alle typer frukt, bær og grønnsaker, også hermetiske og frosne, i tillegg til friske.

Noe av utfordringen med Norkost 3 er at den gjennomføres sjeldent og siste gang var i 2011. For at vi skal kunne følge utviklingen i forbruk relatert til 5 om dagen må vi derfor legge inn en indeks basert på Totaloversikten. En forutsetter da at svinn er relativt uforandret fra 2011 og at

friske frukt, bær og grønnsaker sin andel av totalen er stabil. Disse forutsetningene medfører at det er knyttet usikkerhet til en slik indeks, men allikevel vil det gi et relativt godt bilde av norske forbrukere sitt forbruk av produktgruppen relatert til 5 om dagen.

	Index frukt/bær	Index grønnsaker	Capitaforbruk frukt/bær	Capitaforbruk grønnsaker	Capitaforbruk frukt/bær/grønnsaker
2011			221	155	376
2012	1,011	1,016	223	157	381
2013	1,035	1,020	231	160	391

* Signifikant forskjell på 5 % nivå. ** Signifikant forskjell på 1 % nivå.

Kort om ulike forbruksoversikter av frukt, bær og grønnsaker

Totaloversikten fra OFG

Tallene i Totaloversikten, som er hovedtallene i denne rapporten, baserer seg på tonnasje av frisk frukt, bær, grønnsaker og poteter inn til grossist. I denne tonnasje ligger både volum til storhusholdning og dagligvare, men ikke volum som går til industrien (frosne og hermetiske produkter og juice). I forhold til forbrukers endelige forbruk vil denne oversikten ikke ta hensyn til svinn mellom grossistledet og selve forbruket. Svinn kan forekomme på detaljistnivå og storhusholdning, dvs. i butikker, skoler, restauranter osv. og vi vet at det er et svinn også hjemme hos forbrukerne. Nivået på svinn vil også variere for ulike typer frukt og grønnsaker.

Det faktiske forbruk av friske frukter, bær, poteter og grønnsaker må derfor forventes å være noe lavere enn tallene i Totaloversikten. Dersom vi forutsetter at svinn er en relativt stabil faktor over tid, vil Totaloversikten gi et godt bilde av utviklingen over tid med hensyn til forbruk av friske frukter, bær, poteter og grønnsaker.

Norkost 3

Norkost 3 er en landsomfattende kostholdsundersøkelse blant menn og kvinner i alderen 18 til 70 år gjennomført av avdeling for ernæringsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Undersøkelsen baserer seg på deltakere som gjennomførte to 24 timers kostintervjuer per telefon med

minst fire ukers mellomrom med blant annet spørsmål om gårsdagens inntak av mat og drikke.

Utviklingen i norsk kosthold – Matforsyningsstatistikk

Matforsyningsstatistikken som er utarbeidet av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) for Helsedirektoratet baserer seg på frukt/bær og grønnsaker fremkommet fra produsert areal og nettoimport av frukt og grønnsaker. På samme måte som Totalrapporten fanger ikke denne oversikten opp svinn frem til endelig forbruk, men oversikten har sin styrke i å se utviklingen over tid.

Drivere for et økt forbruk

Smak og forutsigbar kvalitet er de sterkeste driverne når forbrukeren handler frukt og grønt. Pris er også viktig, men pris alene gir i liten grad en varig volumvekst. Et tidsbegrenset pristilbud gir økt salg så lenge tilbudet varer, men etterspørselen faller tilbake når tilbudsperioden er over.

Den oppfattede prisen i forbrukerens hode er sammensatt. En konkurransemessig god pris er alltid positiv for etterspørselen, men produktenes priselastisitet, og hvordan pris relateres til oppfattet kvalitet, er avgjørende for om man klarer å opprettholde eller øke etterspørselen.

Verdikjeden har naturlig nok et produktfokus, og det er helt avgjørende for etterspørselen at man, med forbrukerens øyne, har de riktige produktene med forutsigbar kvalitet. Forbrukeren har imidlertid et løsnings- og måltidsfokus. Forbrukeren går ofte på autopilot og er sterkt vant til å styre store deler av uken. Det ene fokuset ekskluderer imidlertid ikke det andre. Om man skal lykkes, er det viktig at løsnings- og måltidsfokus kobles med produktfokus. En volumvekst knyttet opp mot forbrukerbehov er mer robust vs. om volumveksten har et ensidig produktfokus. Et måltidsfokus gir også en potensiell ekstra volum-

vekst, i form av at man kan samselge flere produkter til samme måltid, enn om man selger enkeltprodukter hver for seg.

I Dagligvarehandelens temanummeret for frukt og grønt 16. mai 2014 trekkes det frem nye og lønnsomme erfaringer fra Ultra Colosseum i Oslo etter at man har skilt frukt og grønt i to separate avdelinger. Frukt handles i betydelig grad på impuls, mens grønnsaker ofte står på handlelisten, og er noe man planlegger å kjøpe. Hos Ultra Colosseum møter kunden frukt- og bæravdelingen rett ved inngangen, mens grønnsakavdelingen er plassert etter at kundene har vært innom ferskvareavdelingen for fisk, kjøtt og fugl. Grønnsaker er i stor grad knyttet opp mot middagsmåltidet, og forbrukeren styres i stor grad av hvilken proteinkilde (fisk, kjøtt, fugl) man velger. Det blir spennende å se om andre kjeder gjør lignende erfaringer.

Spiseklarhet eller "convenience" er et viktig begrep. For friske frukt- og grøntprodukter har man liten grad av bearbeiding, men vasking, rensing og hensiktsmessige forbrukspakninger slår klart ut som viktige verdiparametere for forbrukeren. Man kan tydelig skille produkter som er tilført en verdikjende bearbeiding fra de øvrige, ved at pakningene er påført en GTIN-kode

(tradisjonell strekkode), mens produktene i løs vekt har en PLU-kode. Tomater, gulrot, avokado, bær, salat og poteter er alle gode eksempler på at forbrukeren er villig til å betale for produkter med høyere oppfattet kvalitet.

Avokado og salat er eksempler på produkter som er tilført en bevisst verdikjening for forbrukerne. To-pakning med spisemoden avokado har blitt veldig populært og har ført til en markant volum og verdikjening. For 2013 var volumveksten på hele 35,6%. Årsaken til veksten er at avokadoen selges spisemoden og at «taco-fredag» med fersk guacamole har blitt et fast innslag i svært mange barnefamilier.

Utviklingen av forbrukerpakninger, som møter tydelig definerte forbrukerbehov, er kun i sin spede begynnelse i Norge om man sammenligner det med utviklingen i Nederland og UK. Smarte "Convenience"-løsninger med produkter med en forutsigbar kvalitet er trolig den aller sterkeste driveren for et økt forbruk. En utvikling hvor det fokuseres på å skape konkurransekraft gjennom "convenience"-løsninger vil trolig fremover være svært positivt både for verdikjeden og for forbrukeren.

Salget av frukt, bær, grønnsaker og poteter i norsk dagligvare

Norske dagligvarebutikker omsatte frukt og grønnsaker for 15,7 milliarder kroner i 2013. Dette tilsvarer en økt omsetning på 1,3 milliarder kroner, eller 9,1 % sammenlignet med 2012. En verdivekst på 9,1 % er høyere enn veksten totalt i norsk dagligvare i 2013, som var på 3,6 %. Grønnsaker omsatte for 7,5 milliarder kroner og hadde en vekst på 9,0 % fra 2012. Poteter omsatte for 1,3 milliarder med en vekst på 7,2 %. Frukt omsatte for 5,4 milliarder kroner og hadde en vekst på 6,9 %. Bær omsatte for nesten 1,4 milliard med en vekst på hele 21,6% fra 2012.

I 2013, som i 2012, var tomater det største segmentet i varegruppen grønnsaker. Tomater omsatte for 1,3 milliarder kroner, og hadde en vekst på 6,7 %. I varegruppen frukt, var banan det største segmentet med en omsetning på 989 millioner, en økning på 6,5 % fra 2012. Epler var nest størst og solgte for 989 millioner i 2013, noe som er en økning på 6,8 % fra 2012. GTIN-merkede grønnsaker økte i 2013 med 14 %. Grønnsaker uten GTIN-koder økte med 2,1 %. GTIN-merkede poteter økte med 9,8 %, mens poteter uten GTIN-koder hadde en økning på 2,4 i 2013. GTIN-merket frukt økte med 7,2 %, mens frukt uten GTIN-koder økte med 6,8 %. GTIN-merkede bær økte med hele 45,7 %, og bær uten GTIN-koder hadde en nedgang på -2,9 %.

Tall i 1000 NOK		Verdi ut av butikk		Utvikling fra 2012 til 2013 (%-poengs endring)	Verdi ut av butikk		Utvikling fra 2012 til 2013
		2012	2013		2012	2013	
GRØNNSAKER	Ferdigpakket GTIN merkede produkter	58,4 %	61,0 %	2,7 %	4 058 072	4 627 799	14,0 %
	Produkter uten GTIN merking	41,6 %	39,0 %	-2,7 %	2 894 316	2 954 108	2,1 %
POTETER	Ferdigpakket GTIN merkede produkter	65,0 %	66,6 %	1,6 %	835 443	917 565	9,8 %
	Produkter uten GTIN merking	35,0 %	33,4 %	-1,6 %	449 524	460 101	2,4 %
FRUKT	Ferdigpakket GTIN merkede produkter	30,9 %	31,0 %	0,1 %	1 562 693	1 675 235	7,2 %
	Produkter uten GTIN merking	69,1 %	69,0 %	-0,1 %	3 490 778	3 726 734	6,8 %
BÆR	Ferdigpakket GTIN merkede produkter	50,3 %	60,3 %	10,0 %	576 208	839 432	45,7 %
	Produkter uten GTIN merking	49,7 %	39,7 %	-10,0 %	569 845	553 350	-2,9 %

Kilde: Nielsen Scan*Track Dagligvare. Helår 2013.

Andel norske frukt, bær og grønnsaker i forhold til import 2013 (tonn)

Kilde: SSB / SLF / ØT / Norske grossister. Tall oppgitt i tonn. Sortert etter %-andel norske varer 2013.

	Norsk	Import	Total	%-andel norske varer 2013	Norsk	Import	Total	%-andel norske varer 2012	Endring i %-andel fra '12 til '13
GRØNNSAKER	2013	2013	2013		2012	2012	2012		
Rapidsalat	465	0	465	100 %	602	0	602	100 %	0 %
Hodekål	10 229	1 359	11 588	88 %	11 268	1 020	12 288	92 %	-3 %
Kålrot	11 335	734	12 069	94 %	10 955	1 271	12 226	90 %	4 %
Gulrot	32 685	7 497	40 182	81 %	31 563	8 706	40 269	78 %	3 %
Rosenkål	416	147	563	74 %	488	140	628	78 %	-4 %
Annen salat	3 816	2 899	6 715	57 %	4 291	1 347	5 638	76 %	-19 %
Kinakål	2 596	1 605	4 201	62 %	2 909	1 503	4 412	66 %	-4 %
Agurk	16 151	8 852	25 003	65 %	15 869	8 353	24 222	66 %	-1 %
Selleri	910	1 128	2 038	45 %	1 244	770	2 014	62 %	-17 %
Løk	19 433	11 704	31 137	62 %	15 773	11 094	26 867	59 %	4 %
Purre	1 810	2 150	3 960	46 %	1 849	1 852	3 701	50 %	-4 %
Blomkål	4 559	5 809	10 368	44 %	5 099	5 761	10 860	47 %	-3 %
Isbergsalat, issalat	6 900	10 360	17 260	40 %	6 305	9 718	16 023	39 %	1 %
Stilkselleri	746	1 309	2 055	36 %	710	1 265	1 975	36 %	0 %
Tomat	12 076	24 816	36 892	33 %	12 005	23 313	35 318	34 %	-1 %
Brokkoli	3 152	7 602	10 754	29 %	3 285	7 515	10 800	30 %	-1 %
Paprika	255	17 245	17 500	1 %	395	16 246	16 641	2 %	-1 %
Asparges	3	1 813	1 816	0 %	9	1 937	1 946	0 %	0 %
Hvitløk	8	1 337	1 345	1 %	0	1 135	1 135	0 %	1 %
Sjampinjong	0	7 117	7 117	0 %	0	6 866	6 866	0 %	0 %
Annen sopp	0	381	381	0 %	0	386	386	0 %	0 %
Andre friske grønnsaker	2 130	12 630	14 760	14 %	3 652	12 167	15 819	23 %	-9 %
Sum grønnsaker	129 676	128 494	258 170	50 %	128 270	122 365	250 635	51 %	-1 %
POTETER	2013	2013	2013		2012	2012	2012		
Friske poteter	55 920	36 778	92 698	60 %	59 298	37 569	96 867	61 %	-1 %
FRUKT	2013	2013	2013		2012	2012	2012		
Kirsebær/Moreller	488	2 008	2 496	20 %	329	1 512	1 841	18 %	2 %
Plommer	1 294	3 959	5 253	25 %	824	4 233	5 057	16 %	8 %
Epler	6 740	50 115	56 855	12 %	6 000	51 279	57 279	10 %	1 %
Pærer	120	17 360	17 480	1 %	177	19 213	19 390	1 %	0 %
Avocado	0	8 785	8 785	0 %	0	7 090	7 090	0 %	0 %
Druer	0	28 038	28 038	0 %	0	27 665	27 665	0 %	0 %
Appelsiner	0	37 985	37 985	0 %	0	35 644	35 644	0 %	0 %
Ananas	0	6 450	6 450	0 %	0	6 585	6 585	0 %	0 %
Bananer	0	81 266	81 266	0 %	0	76 803	76 803	0 %	0 %
Mango	0	5 460	5 460	0 %	0	4 559	4 559	0 %	0 %
Sitroner	0	5 639	5 639	0 %	0	5 079	5 079	0 %	0 %
Klementiner	0	28 312	28 312	0 %	0	28 160	28 160	0 %	0 %
Kiwi	0	5 056	5 056	0 %	0	5 251	5 251	0 %	0 %
Meloner	0	28 546	28 546	0 %	0	25 866	25 866	0 %	0 %
Grapefrukt	0	1 340	1 340	0 %	0	1 343	1 343	0 %	0 %
Fersken/Nektariner	0	10 311	10 311	0 %	0	11 127	11 127	0 %	0 %
Annen frisk frukt	0	10 267	10 267	0 %	0	5 642	5 642	0 %	0 %
Sum frukt	8 641	330 897	339 538	3 %	7 329	317 051	324 380	2 %	0,3 %
BÆR	2013	2013	2013		2012	2012	2012		
Blåbær og andre bær	0	5 189	5 189	0 %	0	2 528	2 528	0 %	0 %
Jordbær	2 840	10 287	13 127	22 %	5 132	9 417	14 549	35 %	-14 %
Bringebær	476	1 676	2 152	22 %	880	1 262	2 142	41 %	22 %
Sum Bær	3 316	17 152	20 468	16 %	6 012	13 207	19 219	31 %	-15,1 %
GRØNNSAKER, POTETER, FRUKT OG BÆR	2013	2013	2013		2012	2012	2012		
Totalt	197 554	513 321	710 875	28 %	200 910	490 192	691 102	29 %	-1 %

Totaloversikten frukt og grønnsaker 2004 - 2013

Kilder: SSB / FGS / SLF / ØT / ICA / Coop / Bama / GPS

Marked i tonn for kommersielt salg (norsk og import), på grossist nivå, av frisk(e) frukt, bær, grønnsaker og poteter i Norge.

Som basis for beregningen av forbruk har man benyttet varer gått ut fra grossist; hjemmedyrking er ikke tatt med i beregningsgrunnlaget. Man har heller ikke gått inn og gjort justeringer for handel utenom den offisielle handelen som registreres av SSB; ei heller er det gjort justeringer for svinn.

Copyright 2014

Folketall: Kilde SSB

GRØNNSAKER

Gulrot

Tomat

Løk

Agurk

Paprika

Kålrot

Hodekål

Brokkoli

Blomkål

Sjampinjong

Kinakål

Purre

Stilkselleri

Selleri

Asparges

Hvitløk

Rosenkål

Annen sopp

Isbergsalat, issalat

Annen salat

Rapidsalat

Andre friske grønnsaker

SUM GRØNNSAKER

Vekst fra foregående år

Kg. grønnsaker pr. cap. pr. år

FRUKT

Bananer

Epler

Appelsiner

Meloner

Klementiner

Druer

Pærer

Fersken/Nektariner

Avocado

Ananas

Sitroner

Mango

Plommer

Kiwi

Kirsebær/Moreller

Grapefrukt

Annen frisk frukt

SUM FRUKT

Vekst fra foregående år

Kg. frukt pr. cap. pr. år

BÆR

Jordbær

Blåbær og andre bær

Bringebær

SUM BÆR

Vekst fra foregående år

Kg. bær pr. cap. pr. år

SUM FRUKT OG BÆR

SUM FRUKT, GRØNNSAKER OG BÆR

Vekst fra foregående år

Kg. Frukt, bær og grønnsaker pr. cap. pr. år

Nøtter og tørket frukt

POTETER

Friske poteter

Vekst fra foregående år

Kg. Poteter pr. cap. pr. år

TOTAL

Totalt volum frukt, bær, grønnsaker og poteter

Vekst fra foregående år

Kg. Frukt, bær, grønnsaker og poteter pr. cap. pr. år

Folketall: Kilde SSB

	4 539 887			4 577 457			4 640 219		
	Norsk	Import	Total	Norsk	Import	Total	Norsk	Import	Total
GRØNNSAKER	2004	2004	2004	2005	2005	2005	2006	2006	2006
Gulrot	25 922	2 579	28 501	22 891	4 563	27 454	21 686	5 571	27 257
Tomat	10 760	18 048	28 808	11 258	19 655	30 913	9 517	20 401	29 918
Løk	12 180	3 403	15 583	13 502	3 114	16 616	14 091	5 831	19 922
Agurk	11 416	5 494	16 910	11 094	6 329	17 423	11 616	7 375	18 991
Paprika	0	10 650	10 650	0	11 341	11 341	0	12 212	12 212
Kålrot	10 111	49	10 160	10 100	657	10 757	8 969	1 678	10 647
Hodekål	11 291	756	12 047	9 751	812	10 563	10 615	1 156	11 771
Brokkoli	4 642	5 653	10 295	2 139	5 440	7 579	2 112	5 763	7 875
Blomkål	6 900	4 212	11 112	4 391	4 183	8 574	3 913	4 382	8 295
Sjampinjong	1 068	4 374	5 442	1 023	4 393	5 416	930	4 833	5 763
Kinakål	5 955	2 531	8 486	5 104	2 261	7 365	4 333	2 181	6 514
Purre	1 768	1 730	3 498	1 893	1 883	3 776	1 784	1 678	3 462
Stilkselleri	608	976	1 584	721	863	1 584	582	1 004	1 586
Selleri	479	190	669	563	214	777	530	276	806
Asparges	44	797	841	22	925	947	50	992	1 042
Hvitløk	0	742	742	0	735	735	0	727	727
Rosenkål	388	63	451	448	79	527	347	48	395
Annen sopp	6	280	286	8	262	270	25	418	443
Isbergsalat, issalat	4 883	7 920	12 803	5 339	7 828	13 167	4 931	9 370	14 301
Annen salat	236	1 483	1 719	2 505	1 640	4 145	3 139	1 840	4 979
Rapidsalat	839	0	839	765	0	765	685	0	685
Andre friske grønnsaker	852	6 172	7 024	1 549	6 318	7 867	2 261	7 059	9 320
SUM GRØNNSAKER	110 348	78 102	188 450	105 067	83 495	188 562	102 115	94 795	196 910
Vekst fra foregående år	7,71 %	0,17 %	4,45 %	-4,79 %	6,91 %	0,06 %	-2,81 %	13,53 %	4,43 %
Kg. grønnsaker pr. cap. pr. år			41,17			40,64			42,06
FRUKT	2004	2004	2004	2005	2005	2005	2006	2006	2006
Bananer		66 211	66 211	0	73 216	73 216	0	74 632	74 632
Epler	9 533	44 208	53 741	7 306	50 632	57 938	9 236	49 613	58 849
Appelsiner		38 402	38 402	0	31 182	31 182	0	37 144	37 144
Meloner		16 713	16 713	0	18 334	18 334	0	20 746	20 746
Klementiner		23 781	23 781	0	26 046	26 046	0	26 975	26 975
Druer		24 316	24 316	0	27 813	27 813	0	25 592	25 592
Pærer	670	18 786	19 456	320	22 601	22 921	356	19 282	19 638
Fersken/Nektariner		8 512	8 512	0	10 079	10 079	0	10 588	10 588
Avocado		2 237	2 237	0	2 467	2 467	0	2 749	2 749
Ananas		4 363	4 363	0	5 539	5 539	0	6 125	6 125
Sitroner		4 165	4 165	0	4 126	4 126	0	4 009	4 009
Mango									
Plommer	1 068	2 550	3 618	892	3 360	4 252	943	2 955	3 898
Kiwi		3 719	3 719	0	4 448	4 448	0	4 543	4 543
Kirsebær/Moreller	432	913	1 345	240	1 064	1 304	448	1 139	1 587
Grapefrukt		1 418	1 418	0	1 325	1 325	0	1 427	1 427
Annen frisk frukt	4	4 567	4 571	204	5 475	5 679	0	5 733	5 733
SUM FRUKT	11 707	264 861	276 568	8 962	287 707	296 669	10 983	293 252	304 235
Vekst fra foregående år	28,38 %	2,75 %	3,63 %	-23,45 %	8,63 %	7,27 %	22,55 %	1,93 %	2,55 %
Kg. frukt pr. cap. pr. år			60,42			63,93			64,99
BÆR	2004	2004	2004	2005	2005	2005	2006	2006	2006
Jordbær	4 825	3 498	8 323	3 522	4 110	7 632	3 988	4 445	8 433
Blåbær og andre bær									
Bringebær							340	71	411
SUM BÆR	4 825	3 498	8 323	3 522	4 110	7 632	4 328	4 516	8 844
Vekst fra foregående år	61,64 %	31,06 %	47,21 %	-27,01 %	17,50 %	-8,30 %	22,88 %	9,88 %	15,88 %
Kg. bær pr. cap. pr. år			1,82			1,64			1,89
SUM FRUKT OG BÆR	16 532	268 359	284 891	12 484	291 817	304 301	15 310	297 768	313 078
SUM FRUKT, GRØNNSAKER OG BÆR	126 880	346 461	473 341	117 551	375 312	492 863	117 425	392 563	509 988
Vekst fra foregående år	10,76 %	2,38 %	4,50 %	-7,35 %	8,33 %	4,12 %	-0,11 %	4,60 %	3,47 %
Kg. Frukt, bær og grønnsaker pr. cap. pr. år			103,41			106,22			108,95
Nøtter og tørket frukt		11 596	11 596		11 553	11 553		11 740	11 740
POTETER	2004	2004	2004	2005	2005	2005	2006	2006	2006
Friske poteter	79 982	24 382	104 364	80 806	17 083	97 889	70 729	20 083	90 812
Vekst fra foregående år	-0,40 %	-25,76 %	-7,76 %	1,03 %	-29,94 %	-6,20 %	-12,47 %	17,56 %	-7,23 %
Kg. Poteter pr. cap. pr. år			22,80			21,10			19,40
TOTAL	2004	2004	2004	2005	2005	2005	2006	2006	2006
Totalt volum frukt, bær, grønnsaker og poteter	206 862	370 843	577 705	198 357	392 395	590 752	188 154	412 646	600 800
Vekst fra foregående år	6,16 %	-0,11 %	2,05 %	-4,11 %	5,81 %	2,26 %	-5,14 %	5,16 %	1,70 %
Kg. Frukt, bær, grønnsaker og poteter pr. cap. pr. år			126,21			127,31			128,35

Folketall: Kilde SSB	5 038 100			Vekst i % 2012-2013	Gjennomsnittlig årlig vekst pr. produkt fra 2004 til 2013 i %	Kg pr. capita pr. år i 2013
	Norsk	Import	Total			
GRØNNSAKER	2013	2013	2013			
Gulrot	32 685	7 497	40 182	-0,22 %	3,89 %	7,88
Tomat	12 076	24 816	36 892	4,46 %	2,79 %	7,24
Løk	19 433	11 704	31 137	15,89 %	7,99 %	6,11
Agurk	16 151	8 852	25 003	3,23 %	4,44 %	4,91
Paprika	255	17 245	17 500	5,16 %	5,67 %	3,43
Kålrot	11 335	734	12 069	-1,29 %	1,93 %	2,37
Hodekål	10 229	1 359	11 588	-5,70 %	-0,43 %	2,27
Brokkoli	3 152	7 602	10 754	-0,43 %	0,49 %	2,11
Blomkål	4 559	5 809	10 368	-4,53 %	-0,77 %	2,03
Sjampinjong	0	7 117	7 117	3,66 %	3,03 %	1,40
Kinakål	2 596	1 605	4 201	-4,78 %	-7,51 %	0,82
Purre	1 810	2 150	3 960	7,01 %	1,39 %	0,78
Stilkselleri	746	1 309	2 055	4,03 %	2,93 %	0,40
Selleri	910	1 128	2 038	1,20 %	13,18 %	0,40
Asparges	3	1 813	1 816	-6,67 %	8,93 %	0,36
Hvitløk	8	1 337	1 345	18,49 %	6,83 %	0,26
Rosenkål	416	147	563	-10,41 %	2,50 %	0,11
Annen sopp	0	381	381	-1,30 %	3,24 %	0,07
Isbergsalat, issalat	6 900	10 360	17 260	7,72 %	3,37 %	3,39
Annen salat	3 816	2 899	6 715	19,11 %	16,35 %	1,32
Rapidsalat	465		465	-22,71 %	-6,34 %	0,09
Andre friske grønnsaker	2 130	12 630	14 760	-6,69 %	8,60 %	2,90
SUM GRØNNSAKER	129 676	128 494	258 170	3,01 %	3,56 %	50,66
Vekst fra foregående år	1,10 %	5,01 %	3,01 %			
Kg. grønnsaker pr. cap. pr. år			50,66	1,83 %	2,33 %	
FRUKT	2013	2013	2013			
Bananer	0	81 266	81 266	5,81 %	2,30 %	15,95
Epler	6 740	50 115	56 855	-0,74 %	0,63 %	11,16
Appelsiner	0	37 985	37 985	6,57 %	-0,12 %	7,45
Meloner	0	28 546	28 546	10,36 %	6,13 %	5,60
Klementiner	0	28 312	28 312	0,54 %	1,96 %	5,56
Druer	0	28 038	28 038	1,35 %	1,60 %	5,50
Pærer	120	17 360	17 480	-9,85 %	-1,18 %	3,43
Fersken/Nektariner	0	10 311	10 311	-7,33 %	2,15 %	2,02
Avocado	0	8 785	8 785	23,91 %	16,41 %	1,72
Ananas	0	6 450	6 450	-2,05 %	4,44 %	1,27
Sitroner	0	5 639	5 639	11,03 %	3,42 %	1,11
Mango	0	5 460	5 460	19,76 %	N/A	1,07
Plommer	1 294	3 959	5 253	3,87 %	4,23 %	1,03
Kiwi	0	5 056	5 056	-3,71 %	3,47 %	0,99
Kirsebær/Moreller	488	2 008	2 496	35,58 %	7,11 %	0,49
Grapefrukt	0	1 340	1 340	-0,22 %	-0,63 %	0,26
Annen frisk frukt	0	10 267	10 267	81,97 %	9,41 %	2,01
SUM FRUKT	8 641	330 897	339 538	4,67 %	2,31 %	66,62
Vekst fra foregående år	17,90 %	4,37 %	4,67 %			
Kg. frukt pr. cap. pr. år			66,62	3,48 %	1,09 %	
BÆR	2013	2013	2013			
Jordbær	2 840	10 287	13 127	-9,77 %	5,19 %	2,58
Blåbær og andre bær	0	5 189	5 189	105,26 %	N/A	1,02
Bringebær	476	1 676	2 152	0,48 %	N/A	0,42
SUM BÆR	3 316	17 152	20 468	6,50 %	10,52 %	4,02
Vekst fra foregående år	-44,84 %	29,87 %	6,50 %			
Kg. bær pr. cap. pr. år			4,02	5,28 %	9,20 %	
SUM FRUKT OG BÆR	11 957	348 049	360 006	4,78 %	2,63 %	70,64
SUM FRUKT, GRØNNSAKER OG BÆR	141 633	476 543	618 176	4,03 %	3,01 %	121,30
Vekst fra foregående år	0,02 %	5,28 %	4,03 %			
Kg. Frukt, bær og grønnsaker pr. cap. pr. år			121,30	2,84 %	1,79 %	
Nøtter og tørket frukt		10 661	10 661	-13,93 %	-0,93 %	
POTETER	2013	2013	2013			
Friske poteter	55 920	36 778	92 698	-4,30 %	-1,31 %	18,19
Vekst fra foregående år	-5,70 %	-2,11 %	-4,30 %			
Kg. Poteter pr. cap. pr. år			18,19	-5,40 %	-2,48 %	
TOTAL	2013	2013	2013			
Totalt volum frukt, bær, grønnsaker og poteter	197 554	513 321	710 875	2,86 %	2,33 %	139,49
Vekst fra foregående år	-1,67 %	4,72 %	2,86 %			
Kg. Frukt, bær, grønnsaker og poteter pr. cap. pr. år			139,49	1,69 %	1,12 %	

Topp 50 importland

– frukt og grønnsaker i mengde (tonn) og verdi (1000 NOK). Sortert etter verdi 2013. Kilde: SSB/FGS.

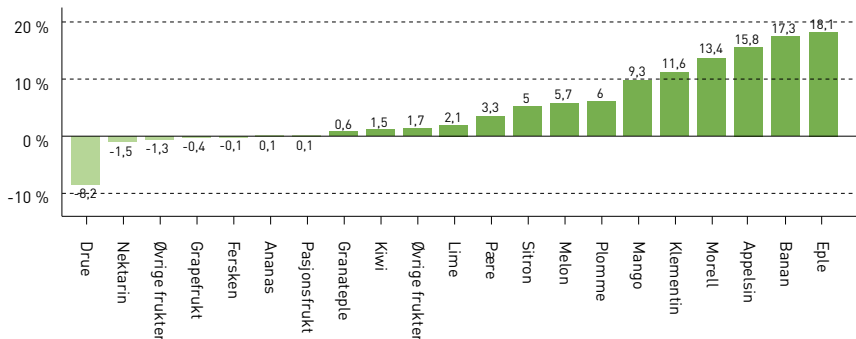
Tabellen viser import av friske varer under kapitlene 07.01-07.09 og 08.01-08.10.

	2012		2013		Verdiendring fra '12 - '13	Andel total mengde	Andel total verdi
	Mengde tonn	VERDI (1000 NOK)	Mengde tonn	VERDI (1000 NOK)			
Spania	131 671	141 6913	141 565	1 634 639	15,4 %	26,1 %	23,6 %
Nederland	47 056	651 292	49 027	827 728	27,1 %	9,0 %	11,9 %
Italia	51 462	532 474	47 159	551 057	3,5 %	8,7 %	7,9 %
Sør-Afrika	17 439	284 913	20 499	339 096	19,0 %	3,8 %	4,9 %
U S A	8 614	280 459	7 699	296 533	5,7 %	1,4 %	4,3 %
Belgia	18 467	273 180	15 583	279 781	2,4 %	2,9 %	4,0 %
Chile	13 818	222 985	14 290	276 431	24,0 %	2,6 %	4,0 %
Costa Rica	42 590	249 499	42 103	255 081	2,2 %	7,8 %	3,7 %
Ecuador	29240	208 325	34 179	243 619	16,9 %	6,3 %	3,5 %
Frankrike	19 879	178 057	21 080	201 709	13,3 %	3,9 %	2,9 %
Marokko	4 470	92 483	6 532	196 962	113,0 %	1,2 %	2,8 %
Peru	5 725	139 331	7 446	194 226	39,4 %	1,4 %	2,8 %
Polen	8 750	102 842	10 609	161 673	57,2 %	2,0 %	2,3 %
Brasil	10 736	153 193	10 091	152 430	-0,5 %	1,9 %	2,2 %
Tyrkia	4 661	105 233	5 755	131 530	25,0 %	1,1 %	1,9 %
Israel	13 443	110 814	15 044	118 932	7,3 %	2,8 %	1,7 %
Argentina	6 399	74 392	6 647	93 287	25,4 %	1,2 %	1,3 %
Portugal	2 933	102 409	2 552	82 405	-19,5 %	0,5 %	1,2 %
Danmark	28 539	66 923	24 798	75 510	12,8 %	4,6 %	1,1 %
New Zealand	6 293	63 696	6 688	73 596	15,5 %	1,2 %	1,1 %
India	1 918	59 797	2 412	71 814	20,1 %	0,4 %	1,0 %
Kina	2 802	41 471	2 610	50 747	22,4 %	0,5 %	0,7 %
Colombia	7 208	46 071	6 813	49 429	7,3 %	1,3 %	0,7 %
Vietnam	1 051	44 085	1 069	46 511	5,5 %	0,2 %	0,7 %
Sverige	4 786	47 249	5 998	44 411	-6,0 %	1,1 %	0,6 %
Mexico	940	43 513	933	43 850	0,8 %	0,2 %	0,6 %
Egypt	3 795	51 834	3 741	41 091	-20,7 %	0,7 %	0,6 %
Dominikanske Republ.	2 020	22 292	3 144	36 839	65,3 %	0,6 %	0,5 %
Hellas	2 281	26 354	2 990	34 432	30,7 %	0,6 %	0,5 %
Thailand	693	27 747	788	33 821	21,9 %	0,1 %	0,5 %
Guatemala	698	30 834	764	33 224	7,8 %	0,1 %	0,5 %
Tyskland	4 627	21 835	2 931	29 338	34,4 %	0,5 %	0,4 %
Australia	1 585	19 344	1 506	28 001	44,8 %	0,3 %	0,4 %
Panama	4 434	28 323	3 783	25 405	-10,3 %	0,7 %	0,4 %
Storbritannia	4 475	26 143	3 061	25 121	-3,9 %	0,6 %	0,4 %
Kenya	1 014	29 752	715	23 367	-21,5 %	0,1 %	0,3 %
Zimbabwe	200	9 721	347	19 577	101,4 %	0,1 %	0,3 %
Pakistan	874	15 503	881	16 014	3,3 %	0,2 %	0,2 %
Litauen	1 036	14 855	617	10 435	-29,8 %	0,1 %	0,2 %
Elfenbeinskysten	425	3 978	668	9 888	148,6 %	0,1 %	0,1 %
Ungarn	818	9 822	837	9 722	-1,0 %	0,2 %	0,1 %
Honduras	887	7 868	963	8 773	11,5 %	0,2 %	0,1 %
Østerrike	1 007	8 662	850	8 406	-3,0 %	0,2 %	0,1 %
Latvia	163	8 601	128	7 727	-10,2 %	0,0 %	0,1 %
Kypros	1 172	6 670	1 377	7 683	15,2 %	0,3 %	0,1 %
Finland	2 412	7 333	1 519	6 962	-5,1 %	0,3 %	0,1 %
Bolivia	93	4 981	141	6 954	39,6 %	0,0 %	0,1 %
Iran	297	4 490	424	6 415	42,9 %	0,1 %	0,1 %
Tunisia	238	3 012	370	5 456	81,1 %	0,1 %	0,1 %
Uruguay	409	4 929	253	5 066	2,8 %	0,0 %	0,1 %
SUM	526 544	5 986 481	541 981	6 932 706	15,8 %	100,0 %	100,0 %

Produkter som bidrar til forbruksveksten

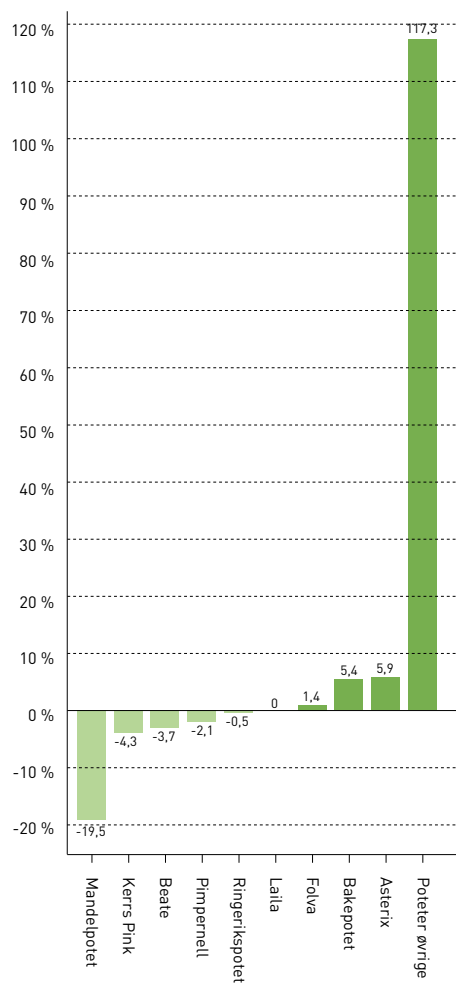
FRUKT – VEKST OG NEDGANG I PROSENT

Totalt økte frukt ut av butikk med 348,5 millioner fra 2012 til 2013. Grafen viser varegruppene sin andel av denne veksten, oppgitt i %.

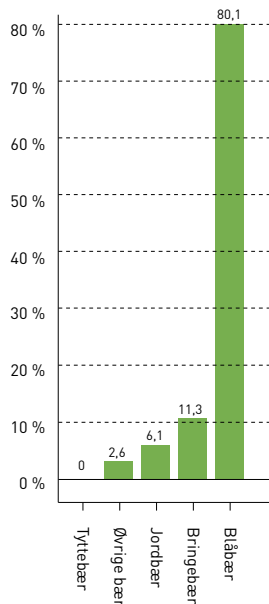
POTETER – VEKST OG NEDGANG I PROSENT

Totalt økte poteter ut av butikk med 92,7 millioner fra 2012 til 2013. Grafen viser potettypene sin andel av denne veksten, oppgitt i %.

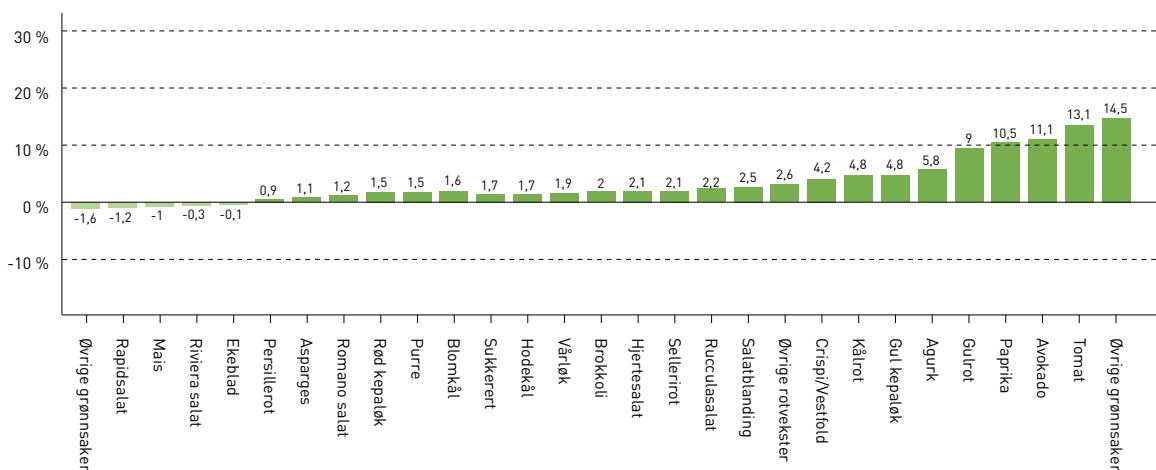
BÆR

Totalt økte bær ut av butikk med 246,7 millioner fra 2012 til 2013. Grafen viser bærtypene sin andel av denne veksten, oppgitt i %.

GRØNNSAKER – VEKST OG NEDGANG I PROSENT

Totalt økte grønnsaker ut av butikk med 629,5 millioner fra 2012 til 2013. Grafen viser varegruppene sin andel av denne veksten, oppgitt i %.

Grønnsaker

Denne tabellen viser verdiandel og salg pr. varegruppe, samt endringer fra 2012 til 2013. Tallene er inkl. 15 % mva og er oppgitt i 1000 NOK. Kilde: Nielsen Scan*Track Dagligvare Helår 2013.

	Verdiandel	Salg i verdi (1000 NOK)	Endring i % fra 2012 til 2013
Grønnsaker totalt eks poteter	100 %	7 581 908	9,1 %
Grønnsaksfrukter	41,7 %	3 157 882	9,4 %
Salat- og bladgrønnsaker	15,0 %	1 139 138	8,3 %
Rotvekster	12,0 %	909 780	11,6 %
Kålvekster	11,3 %	859 481	8,1 %
Løk- og purrevekster	10,1 %	768 997	10,0 %
Frø- og belgvekster	2,4 %	178 797	4,3 %
Friske urter	2,3 %	176 913	13,9 %
Sopp	2,3 %	175 936	5,8 %
Stengelvekster	2,2 %	165 409	9,1 %
Øvrige grønnsaker, uregistrert type	0,7 %	49 575	-15,7 %
Grønnsaksfrukter		3 157 882	9,4 %
Tomat	41,7 %	1 317 717	6,7 %
Agurk	23,8 %	752 334	5,1 %
Paprika	18,3 %	576 744	12,9 %
Avokado	12,0 %	380 049	22,4 %
Squash	1,8 %	55 431	10,2 %
Chili	1,6 %	51 863	16,6 %
Aubergine	0,5 %	16 024	14,4 %
Artisjokk	0,0 %	739	1,4 %
Grønnsaksfrukter øvrige	0,2 %	6 980	19,6 %
Salat- og bladgrønnsaker		1 139 138	8,3 %
Isbergsalat	35,3 %	402 436	1,0 %
Crispi/vestfold	14,5 %	165 491	19,3 %
Rucculasalat	9,6 %	108 819	14,4 %
Salatblanding	8,5 %	97 146	18,9 %
Hjertesalat	7,3 %	83 113	18,5 %
Spinat	4,4 %	50 326	36,0 %
Rapidsalat	3,3 %	37 261	-17,2 %
Romano	2,7 %	30 865	32,1 %
Lollosalat	1,0 %	11 837	3,1 %
Frise	0,6 %	6 459	4,0 %
Riviera	0,3 %	3 516	-36,5 %
Ekebladsalat	0,1 %	831	-55,5 %
Salat-og bladgrønnsaker øvrige	12,4 %	141 036	2,6 %
Rotvekster		909 780	11,6 %
Gulrot	80,0 %	727 732	8,4 %
Sellerirot	6,9 %	62 996	27,2 %
Persillerot	2,8 %	25 718	27,7 %
Ingefærrot	2,5 %	22 444	30,9 %
Reddik	2,4 %	22 240	12,0 %
Neper	1,2 %	11 196	-0,4 %
Rotvekster øvrige	4,1 %	37 454	43,7 %

	Verdiandel	Salg i verdi (1000 NOK)	Endring i % fra 2011 til 2012
Kålvekster		859 481	8,1 %
Brokkoli	33,5 %	288 227	4,7 %
Blomkål	25,1 %	215 787	5,0 %
Kålrot	17,3 %	148 800	25,2 %
Hodekål	12,9 %	111 218	10,9 %
Kinakål	7,2 %	61 893	0,5 %
Rosenkål	3,3 %	28 039	1,1 %
Kålvekster øvrige	0,6 %	5 517	-5,9 %
Løk-og purrevekster		768 997	10,0 %
Kepaløk gul	40,2 %	309 237	10,7 %
Kepaløk rød	16,0 %	122 903	8,1 %
Vårløk	13,2 %	101 139	13,4 %
Purre	9,4 %	72 557	15,0 %
Hvitløk	9,1 %	70 198	3,9 %
Sjalottløk	7,8 %	60 140	7,6 %
Løk og purrevekster øvrige	4,3 %	32 822	8,5 %
Frø- og belgvekster		178 797	4,3 %
Sukkerert	84,6 %	151 288	7,8 %
Bønner	8,6 %	15 391	15,8 %
Mais	3,8 %	6 762	-49,1 %
Spire	2,8 %	5 053	18,1 %
Frø- og belgvekster øvrige	0,2 %	304	40,2 %
Friske urter		176 913	13,9 %
Basilikum	20,2 %	35 790	15,0 %
Kruspersille	13,0 %	23 062	5,5 %
Koriander	12,2 %	21 889	33,3 %
Dill	12,4 %	21 876	7,2 %
Gressløk	6,7 %	11 818	9,8 %
Timian	6,0 %	10 610	30,5 %
Rosmarin	4,7 %	8 289	24,6 %
Sitronmelisse	3,6 %	6 292	13,9 %
Bladpersille	3,1 %	5 521	8,1 %
Mynte	2,8 %	4 950	27,8 %
Oregano	1,4 %	2 502	16,3 %
Urter øvrige	13,7 %	24 306	4,5 %
Sopp		175 936	5,8 %
Sjampinjong	80,5 %	141 707	5,3 %
Kantarell	9,4 %	16 512	2,9 %
Aromasopp	5,1 %	9 029	31,5 %
Østerssopp	1,9 %	3 364	5,6 %
Sopp øvrige	3,0 %	5 324	-4,9 %
Stengelvekster		165 409	9,1 %
Asparges	64,1 %	106 038	7,1 %
Stangselleri	28,5 %	47 221	11,7 %
Fennikel	6,3 %	10 464	20,3 %
Stengelvekster øvrige	1,0 %	1 685	7,3 %

Frukt og bær

Disse tabellene viser verdiandel og salg pr. varegruppe, samt endringer fra 2012 til 2013. Tallene er inkl. 15 % mva og er oppgitt i 1000 NOK. Kilde: Nielsen Scan*Track Dagligvare. Helår 2013.

	Verdiandel	Salg i verdi (1000 nok)	Endring i % fra 2012 til 2013
Frukt og bær totalt	100 %	6 794 751	9,6 %
Bløtfrukter	35,8 %	2 434 823	2,6 %
Bær	20,5 %	1 392 782	21,5 %
Kjernefrukter	18,2 %	1 238 145	6,6 %
Sitrusfrukter	15,4 %	1 045 926	12,8 %
Steinfrukter	9,4 %	639 840	17,4 %
Frukter øvrige	0,6 %	43 235	-4,5 %
Bløtfrukter		2 434 823	2,6 %
Banan	40,6 %	989 316	6,5 %
Drue	38,6 %	940 371	-3,0 %
Melon	12,0 %	291 655	7,4 %
Kiwi	5,4 %	130 827	4,0 %
Ananas	2,1 %	50 739	0,7 %
Bløtfrukter øvrige	1,3 %	31 915	14,3 %
Bær		1 392 782	21,5 %
Jordbær	45,6 %	648 469	2,4 %
Blåbær	31,6 %	439 154	81,9 %
Bringebær	17,9 %	249 977	12,5 %
Tyttebær	0,5 %	6 814	-0,1 %
Bær øvrige	3,5 %	48 367	15,1 %
Kjernefrukter		1 238 145	606,0 %
Eple	79,9 %	989 116	6,8 %
Pære	19,9 %	246 304	4,8 %
Kjernefrukter øvrige	0,2 %	2 726	178,8 %
Sitrusfrukter		1 045 926	12,8 %
Appelsin	46,2 %	483 065	12,9 %
Klementin	41,7 %	436 023	10,2 %
Sitron	7,1 %	74 268	30,9 %
Lime	3,4 %	35 773	26,2 %
Grapefrukt	1,4 %	14 538	-9,5 %
Sitrusfrukter øvrige	0,2 %	2 259	-11,9 %
Steinfrukter		639 840	17,4 %
Morell	26,0 %	166 226	38,9 %
Nektarin	25,9 %	165 605	-3,1 %
Plomme	25,4 %	162 640	14,8 %
Mango	17,5 %	111 853	41,1 %
Fersken	2,5 %	15 920	-2,4 %
Steinfrukter øvrige	2,8 %	17 596	1,8 %
Frukter øvrige		43 235	4,5 %
Granateple	25,0 %	10 823	21,5 %
Pasjonsfrukt	11,0 %	4 772	11,4 %
Kokosnøtt	2,3 %	1 005	-2,9 %
Pitahaya	1,4 %	619	-2,0 %
Mangostan	0,4 %	189	36,9 %
Kaktusfiken	0,1 %	23	-41,5 %
Øvrige frukter andre	59,7 %	25 802	-14,7 %

Poteter

	Verdiandel	Salg i verdi (1000 NOK)	Endring i % fra 2012 til 2013
Poteter totalt	100 %	1 377 665	7,2 %
Mandelpotet	8,6 %	118 827	-13,2 %
Beate	3,6 %	50 159	-6,4 %
Asterix	3,3 %	45 444	13,6 %
Pimpernell	1,7 %	23 641	-7,5 %
Bakepotet	1,6 %	21 987	29,8 %
Kerrs Pink	0,6 %	7 864	-33,4 %
Folva	0,5 %	7 106	22,6 %
Ringerikspotet	0,0 %	669	-39,0 %
Poteter øvrige *	80 %	1 101 970	10,9 %

* Poteter øvrige inneholder blant annet nypoteter, løsvektpoteter og importpoteter som ikke registreres ved scanning som Beate, Asterix, Pimpernell, Kerrs Pink, Laila, Folva, Ringerikspotet, Mandelpotet eller bakepotet.

Total grønnsaker, frukt, bær og poteter

Denne tabellen viser verdiandel og salg pr. segment, samt endringen fra 2012 til 2013. tallene er inkl. 15 % mva og er oppgitt i 1000 NOK. Kilde: Nielsen Scan*Track Dagligvare. Helår 2013.

	Verdiandel	Salg i verdi (1000 NOK)	Endring i % fra 2012 til 2013
TOTAL GRØNNSAKER, POTETER, FRUKT OG BÆR	100,0 %	15 754 325	9,1 %
GRØNNSAKER	48,1 %	7 581 908	9,1 %
POTETER	8,7 %	1 377 665	7,2 %
FRUKT	34,3 %	5 401 968	6,9 %
BÆR	8,8 %	1 392 782	21,5 %

Denne tabellen viser andelen grønnsaker /poteter og frukt/bær av total dagligvare omsetning . Salg i verdi. Tallene er eks. mva. og er oppgitt i millioner NOK. Kilde: Nielsen Scan*Track Dagligvare. Helår 2013. SSB Populasjon pr. fylke pr. 01.01.2013 (www.ssb.no)

Distrikter (Nielsen)	Norge total dagligvare	Frukt /bær	Grønnsaker /poteter	Total frukt/ bær/grønnsaker/poteter	F&G andel av total dagligvare	Andel frukt /bær	Andel grønnsaker /poteter	Populasjon	Pr. capita i kr.
Norge Totalt DVH	153 506	5 908	7 791	13 699	8,9 %	3,8 %	5,1 %	5 109 056	2 681
Østre Østland DVH	34 558	1 318	1 766	3 085	8,9 %	3,8 %	5,1 %	1 242 972	2 482
Vestre Østland DVH	30 244	1 176	1 551	2 727	9,0 %	3,9 %	5,1 %	976 782	2 792
Vest Norge DVH	33 613	1 399	1 736	3 135	9,3 %	4,2 %	5,2 %	1 073 836	2 920
Midt Norge DVH	22 589	832	1 062	1 894	8,4 %	3,7 %	4,7 %	702 869	2 694
Nord Norge DVH	16 036	547	752	1 298	8,1 %	3,4 %	4,7 %	478 134	2 716
Oslo DVH	16 466	637	923	1 561	9,5 %	3,9 %	5,6 %	634 463	2 460

Fryste grønnsaker og poteter

Denne tabellen viser utviklingen for fryste grønnsaker og poteter . Tall for verdi og volum 2012 og 2013.

Kilde: Nielsen Scan Track, Dagligvare. Value Sales 1000, Value Cgh YA, Volume sales 1000 kg, Volume % Chg YA. Helår 2013.

Tall i 1000 NOK	Salg i verdi (1000 NOK)		Endring i %		Salg i volum (1000 NOK)		Endring i %	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Total dypfryste grønnsaker og poteter	852 368	822 969	NA	-3,4	27 475	27 075	NA	-1,5
Dypfryste grønnsaker	481 609	454 098	NA	-5,7	16 305	16 665	NA	2,2
Dypfryste poteter	370 760	368 871	NA	-0,5	11 170	10 410	NA	-6,8

Skolefruktordningene

Det var i 2013 to hovedordninger for å få frukt og grønnsaker på skolen. Den ene ordningen var å abonnere på Skolefrukt. Dette gjaldt elever ved rene barneskoler (skoler med klasse 1-7). Den andre ordningen gjaldt elever som får gratis frukt og grønt på ungdomskoler (skoler med klasse 8-10) og kombinerte skoler (skoler med klasse 1-10). Begge ordningene er lovforankret.

I desember 2013 sendte Kunnskapsdepartementet ut en høring der ny regjering foreslår å kutte loven om gratis frukt og grønt på skoler med ungdomstrinn. Dersom dette blir vedtatt i Stortinget våren 2014, vil gratisordningen opphøre fra høsten 2014. Da vil det kun være igjen en abonnementsordning, som da vil gjelde hele grunnskolen.

Abonnementsordningen 2013

Abonnementet på Skolefrukt (skoler med klasse 1-7) tegnes for ett semester eller for ett skoleår og betales i hovedsak av elevens foreldre/foresatte. Elevene får en frisk frukt eller grønnsak som for eksempel eple, pære, appelsin, banan, gulrot, kiwi, nektarin eller klementin, avhengig av sesong. Tilbudet koster foresatte kroner 2,50 per dag eleven får frukt, og subsidieres av Helse- og omsorgsdepartementet med 1,- krone.

I tillegg er det noen kommuner som gir gratis frukt og grønt til elever på 1-7 skoler av eget initiativ. Det har imidlertid blitt stadig færre kommuner som har prioritert dette.

Gratisordningen 2013

Fra høsten 2007 ble det innført gratis frukt til ungdomskoler (skoler med klasse 8-10) og kombinerte skoler (skoler med klasse 1-10). Oversikt over bevilgningene til gratis skolefrukt til skoler med ungdomstrinn har til og med 2011 vært tilgjengelig i Statsbudsjettet i Tabell C-k, saker med spesiell fordeling for kommunene. I 2011 var dette beløpet på NOK 230 millioner. Fra og med 2012 finnes ikke lenger denne oversikten, men bevilgningene til gratis skolefrukt er trukket inn i det totale rammetilskuddet til kommunene.

Hvorfor skolefrukt

Satsingen på skolefrukt er et ledd i myndighetens ønske om å øke tilgjengelig-

heten av, og derigjennom forbruket av frukt og grønnsaker i befolkningen, med tanke på den helsegevinst som er påvist ved et høyt inntak av produkter i denne kategorien. Skolefrukt er også et verktøy for å oppfylle myndighetens retningslinjer for skolemåltid i den norske grunnskolen.

Skolefrukt.no

Skolefrukt.no brukes som inngangsportal til bestillingssiden skolefruktsys.no, og i tillegg benyttes siden som en informasjonskanal mot skole, foresatte, elever og andre som er interessert i Skolefrukt. Vi har også i 2013 fokusert på å få ut gode eksempler til de respektive målgruppene på hvordan Skolefrukt kan fungere best mulig for skolen og for elevene. Nytt eksempel i 2013 var Apeltun skole i Bergen som har tilbud om et helt skolemåltid med melk, vann, brødskeer med ost, kjøttpålegg, makrell i tomat, grønnsaker og en halv frukt til slutt. Dette måltidet koster 15,- kroner pr. dag og 380 av 385 elever deltar. De som ikke deltar har kanskje allergi, eller de ønsker å ha med skolemat hjemmefra. De sitter sammen med elevene som abonnerer og deltar i skolens skolemåltid, som også er en viktig sosial faktor på skolen.

Fruktcupen

Fruktcupen våren 2013 ble utviklet til å være en klasseaktivitet. Totalt var 163 klasser påmeldt og totalt 21 klasser fullførte alle nivåene og var med i trekning av hovedpremier. Vi reiste ut til de tre skolene som ble trukket ut og som vant 15.000,- kroner hver til klassetur, og fra to av stedene ble det fine oppslag i lokalavisene. I forbindelse med Fruktcupen ble elever invitert til å sende inn egne oppskrifter, noe som resulterte i en ny bok som ble trykket helt i slutten av 2013. Boken, med navn "Barnas egen kokebok – av elever, for elever", selges nå i skolefrukt.no sin nettbutikk.

Mer spennende produkter

På høsten fikk alle leverandørene mulighet for å søke om ekstra tilskudd på 25 øre per frukt på visse betingelser, blant annet hvis de leverte nye og mer spennende frukt og grønnsaker utover kvalitetskravene. Leverandørene valgte ulike løsninger. Det ble levert druer i beger, porsjonspakket oppskåret frukt, cherrytomater og gulrøtter i pose. Dette ble meget godt mottatt av skoler, elever og foresatte.

Resultater

Abonnementsordningen:

Omtrent 56 % av 1-7 skolene i Norge har en skolefruktordning. Pr. desember 2013 var det 942 av 1169 rene barneskoler (1-7 skoler) som deltok på Skolefrukt og de fleste av disse var foreldrebetalte (90 %). Høsten 2013 var det totalt 59 556 abonnement, som var en økning på 9 % fra høsten 2012. På de foreldrebetalte skolene var det 54 461 abonnement, som var en økning på 12 %. De viktigste årsakene til økningen mener vi var det ekstra tilskuddet som medførte mer spennende produkter, samt en effektiv ranselpost høsten 2013.

Gratisordningen:

OFG har ikke driftsansvar for gratisordningen på ungdomstrinnskoler (1-10 og 8-10 skoler), men høsten 2013 var det 948 av disse skolene som var brukere av Skolefrukt sitt nettbaserte system, skolefruktsys.no. Det utgjør ca. 76 % av 1-10 og 8-10 skolene i Norge. Her var det høsten 2013 omtrent 174 000 frukt og grønt som fast bestilling til skolene, noe som er det samme som høsten 2012. Det aller meste av dette var daglig. Antall daglige porsjoner ligger lavere enn elevtallet ved skolene fordi det alltid er noen elever borte av naturlige årsaker (sykdom, ekskursjoner osv.). På grunn av at ikke alle skolene med gratis frukt og grønt er registrert i skolefruktsys.no, finnes ingen eksakt totaloversikt.

Evaluering

I oktober 2013 gjennomførte vi undersøkelser mot foresatte som deltar på Skolefrukt. Konklusjonen var at erfaringene med Skolefrukt har vært stabil de siste fire årene og de fleste er positive. Kvalitet og variasjon oppleves også som god blant de fleste foresatte.

Nye testprodukter, (ble levert opptil 6 ganger i forkant av undersøkelsen) som frukt i beger, ble godt mottatt og elevene selv oppfatter de som bedre enn vanlige skolefrukter. Foresatte til elever som fikk frukt i beger opplever kvalitet og variasjon på Skolefrukt som bedre enn foresatte til elever som ikke fikk slike produkter. Dette viser at opplevd kvalitet henger sammen med det totale tilbudet, og at enkelte leveringer med slike «populære» skolefrukter styrker opplevelsen av kvalitet og variasjon totalt sett.

Nøkkelhullet

www.nokkelhullsmerket.no

Hvem står bak Nøkkelhullet?

Myndighetene i Norge, Sverige og Danmark har valgt Nøkkelhullet som symbol på sunnere matvarer. Nøkkelhullet er en frivillig merkeordning.

Kriteriene for hvilke matvarer som kan få Nøkkelhullet er fastsatt av norske, svenske og danske mat- og helsemyndigheter i fellesskap og det er utarbeidet en forskrift med hjemmel i Matloven.

Hvorfor Nøkkelhullet?

- Bidra til et sunnere kosthold i befolkningen
- Rask hjelp for forbrukere til å velge sunnere matvarer uavhengig av språk- og ernæringskunnskap
- Stimulere til produktutvikling
- Mulighet for økt samhandling og synergi mellom myndigheter, matvarebransje og forbrukerorganisasjoner.

Hva er Nøkkelhullet?

Nøkkelhullet setter krav til minimumsinnhold av kostfiber og maksimumsinnhold av fett, salt og sukker innenfor 25 matvaregrupper. Kornprodukter må i tillegg inneholde en viss mengde fullkorn. For å få nøkkelhullsmerket må en matvare inneholde mindre fett, salt og sukker og mer fiber enn andre produkter i sin matvaregruppe. For eksempel vil en ost bli sammenlignet med andre oster og et brød med andre brød. Produkter med søtningsmiddel kan ikke få Nøkkelhullet.

Frukt og bær

Alle sorter frukt og bær som ikke er bearbeidet kan nøkkelhullsmerkes, også når de er uemballerte.

Eksempler på frukt og bær som kan få Nøkkelhullet er:

- Fersk frukt og friske bær
- Fryste, usukrede bær
- Fryst, oppdelt, usukret frukt

Grønnsaker

Poteter, rotfrukter, belgvekster og andre grønnsaker som ikke er bearbeidet kan nøkkelhullsmerkes. De kan være tilsatt krydder, blansjert, tørket, kjølt, dypfryst, tint eller konservert i vann. Produktene kan være smaksatt med krydder.

Eksempler på grønnsaker som kan få Nøkkelhullet er:

- Ferske, dypfryste, skivete rotfrukter, belgvekster og andre grønnsaker
- Tørkede bønner
- Skrellet og skivet potet
- Grønnsaker som er konservert i vann

Kilde: Helsedirektoratet

Markedssituasjonen for hagebrukssektoren 2013

ØKT IMPORT UTFORDRER NORSK POTETPRODUKSJON

Denne sesongen var det en utfordrende start på våronna, spesielt på Østlandet og på Jæren. Bedre vær utover sommeren ga likevel en høyere avling enn i fjor.

Det ble omsatt om lag 4 000 tonn mindre norske poteter i 2013 enn året før, mens nedgangen var på over 9 000 tonn sammenlignet med årene 2011 og 2010. Likevel var salgssesongen for norske poteter omtrent like lang disse årene. Det importeres stadig mer tidligpoteter, og i 2013 fordoblet denne importen seg. Dette ga utfordringer med avtagende salg av lagringspoteter på våren, samt at det dempet interessen for norske tidligpoteter. I tillegg har det lenge vært økende import av delikatessepoteter, som amandine, chérie og ratte. I år har det også vært en økende andel import av ordinære poteter, som leveres ferdig pakket fra land med lave pakkekostnader. For å øke omsetningen av norske poteter satses det også i Norge på å utvikle nye forbrukerpakninger.

Lagerbeholdningen av poteter var høyere enn de foregående årene. Per 1. januar 2014 var det 23 prosent mer på lager enn året før, dette til tross for at beholdningen gikk ned med om lag 40 prosent fra 1. november til 1. januar. Samtidig som det var et moderat salg av ordinære konsumpoteter, var det stor utsortering av ikke salgbare varer. Det forventes å være norske poteter i omsetning til mai 2013.

ØKT PRISPRESS FOR VEKSTHUSVARENE TOMAT OG AGURK

Det er helårsproduksjon av både spesialtomater og agurker i Norge, men andelen norskeprodusert vare er lav om vinteren, i perioden uten tollbeskyttelse. Enkelte produsenter leverer da forhåndsbestilte mengder til avtalte priser. Etter oppstart av norsk sesong var det periodevis behov for suppleringsimport av både tomater og agurker, som følge av for liten produksjon i 2013.

Hovedsesongen for norske tomater er i perioden med tollbeskyttelse, fra 10. mai til 15. oktober. Utvalget av tomater var godt gjennom hele perioden, med både runde-, cherry-, plomme-, perle- og cocktailtomater

tilgjengelig. Selv med full toll importeres det imidlertid stadig mer spesialtomater, og de selges til lavere priser enn den norske varen. Periodevis var det for stor avstand mellom norsk pris og importpris i 2013, slik at importerte tomater vant salg på grunn av lavere priser. Når tollbeskyttelsen faller bort 15. oktober gikk den norske produksjonen ned, og grossistene gikk over til import.

I 2013 ble det omsatt om lag 14 000 tonn norske agurker, en nedgang på 225 tonn fra året før. Prisen ble holdt nede av lave importpriser. God kvalitet gjør at det er en god preferanse for norske agurker, men det er ikke tilstrekkelig betalingsvilje til å få prisen opp ytterligere.

SEN VÅR FORSINKET FRILANDS-GRØNNSAKENE

Sesongen 2013 var preget av en sen vår og forsinket sesongstart for de fleste grønnsakskulturene. En regnfull start på sommeren skapte utfordringer med innhøstingen av de tidligste sommergrønnsakene. Deretter var sommeren og høsten tørr og varm, og ga dermed gode innhøstingsforhold og rikelig med varer på lager. Som tidligere, var importprisen retningsgivende for flere produkter gjennom sesongen. Samtidig skapte nasjonal overproduksjon lavere priser og kvalitetsutfordringer for noen kulturer.

Periodevis mye isbergsalat

For isberg startet sesongen sent, spesielt i de områdene av landet der sesongen normalt starter først. I påvente av norsk vare var det et økt behov for tolladministreringer, og nivået på tollene ble vurdert ukjentlig. Etter hvert bidro varmt vær til god vekst for isbergsalat, men på grunn av høy nattetemperatur fikk man for mye moden vare på samme tid. Samtidig ble enkelte partier avvist som følge av dårlig kvalitet. I flere perioder var det et stort utbud av isbergsalat, og enkelte hold ble harvet ned for å stabilisere markedet.

God kvalitet på kepaløk, lave priser for purre

Det var god tilgang på norsk bunteløk i 2013, men den tørkede løken lot vente på seg. Når den først ble tilgjengelig, viste det seg at kvaliteten ble veldig bra, med minimale råteproblemer. Fra 1. juli ble

grunnlaget for prisfastsettelsen for kepaløk endret fra over 70 mm til over 65 mm for stor løk, mens små løk ble redusert til mellom 50 mm og 65 mm. Billig småløk blir i økende grad importert i konkurranse med norsk vare. I 2013 skapte det et urolig norsk marked med prispress for denne typen løk. Ved årsskiftet var det godt med løk på lager for landet i sin helhet.

Kvaliteten var god på årets purre, og tilgangen var rikelig. Lagringsevnen vil være avgjørende for hvor lang sesongen blir. Gjennom hele sesongen ble det tilbudt billig norsk purre av god kvalitet fra aktører uten leveringsavtaler. Sammen med lave importpriser, var dette med på å holde prisen på purre nede, slik at produsentene heller ikke dette året klarte å oppnå målpris. Ved årsskiftet var det mer purre på lager enn året før.

Varierende sesong for kålvekstene

Sesongens kålvekst hadde problemer med kålmøll og klumprot. Dette skapte utfordringer for produsentene. Likevel var det godt med hvitkål og rosenkål på lager per 1. januar, selv om det var en nedgang fra i fjor.

For hvitkål ble avlingene tidlig anslått til å bli små i 2013, men likevel klarte produsentene ikke å oppnå målpris. Tradisjonelt er det lave priser på hvitkål knyttet til fårikålsesongen, men med begrenset tilgang, holdt prisene seg på et høyere nivå høsten 2013 enn tidligere år. Tilgangen var imidlertid så liten at flere måtte bruke av lagrene av vinterkål, som var beregnet på bruk senere i sesongen.

Blomkålsesongen startet sent, og tilførslene var for små til å begynne med. Som følge av sen sesongstart var det behov for administrative tollnedsettelse to uker i juni. Utover i sesongen oppsto det imidlertid en overproduksjon. God tilgang på billig blomkål forstyrret markedet, og resulterte i en del dårlig vare i omsetning, samt knapphet på fin vare. Tilgangen i 2013 var omtrent på nivå med 2012, med rundt 6,7 millioner norsk blomkål i omsetning.

For rosenkål var sesongen vanskelig, med problemer knyttet til kålmøll. På tross av dette ble det levert flott kvalitet. Avlingene

på Vestlandet var gode, mens enkelte produsenter på Østlandet opplevde en avling på kun 10 prosent av normalt. Etter jul var det så lav etterspørsel etter rosenkål at flere dagligvarekjeder kun omsatte frossen vare.

God kvalitet på rotgrønnsakene

Norske rotgrønnsaker har økt i popularitet. Flotte produkter ble presentert i butikkene, med fokus på økt bruk og gamle tradisjoner. Kvaliteten var upåklagelig, og en planlagt økning i produksjonen av norsk knollselleri ga 60 prosent høyere lagerbeholdninger per 1. november. Investeringer i nye lagre gir muligheter for en lengre sesong. Produsentene håper dermed å kunne tilby norsk knollselleri så lenge som mulig frem mot ny sesong.

Smaken på buntegulroten var i år ikke så god som tidligere år, og det har vært spekulert i om det er sortvalg eller andre ting som var årsaken til dette. Avlingsnivået for gulrot varierte fra distrikt til distrikt, men på landsbasis var det gode avlinger. Både kvaliteten og etterspørselen etter pakket gulrot var svært god, og det forventes norsk gulrot i omsetning frem til ny sesong i 2014. Per 1. januar var lagerbeholdningen av gulrot høyere enn de to foregående årene.

Godt kålrotsalg preget sesongen 2013. Kvaliteten på avlingen var god, men størrelsen var ujevn. Beholdningen ved årsskiftet viste en nedgang på 30 prosent fra året før.

ØKT ETTERSPORSEL ETTER FRUKT OG BÆR

Etterspørselen etter norsk frukt har de siste årene vært god, og utfordringen har vært å produsere nok frukt av god kvalitet. Sesongen 2013 var et middels godt år for fruktproduksjon, med distriktsvise variasjoner. Både moreller og plommer hadde gode avlinger, mens det for epler endte opp med en relativt dårlig avling på landsbasis. En kald vinter etterfulgt av en sen vår førte til at fruktblomstringen startet sent og at fruktstørrelsen jevnt over ble mindre enn normalt. Dermed ble avlingene lavere enn ved normale blomstringsforhold. Den varme sensommeren og fint høstvær med gode temperaturer bidro imidlertid til at sesongens frukt fikk en god kvalitet.

Nok et år med beskjeden epleavling og kort pæresesong

Årets eplehøst var bra på Østlandet, men middels til dårlig på Vestlandet. Det ble i alt levert 6 754 tonn epler i sesongen 2013, en økning på 850 tonn fra 2012. Dette er det femte året på rad med relativt små epleavlinger. God etterspørsel etter norske epler, lave avlinger, samt høye verdensmarkedspriser bidro til å heve prisen på norske epler denne sesongen. Som følge av strenge krav til størrelser og pakningstyper til konsum, ble 158 tonn epler regulert til fabrikk. Før jul fikk beboere i Bergensområdet nyte godt av et parti rød aroma som ble satt av og solgt i enkelte butikker. Tiden vil vise om interessen for norske juleepler vil øke.

Pæresesongen var også i år omtrent over før den hadde begynt, med liten interesse for norske pærer. Beskjedne 120 tonn nådde det norske markedet sesongen 2013. Tollkvoten på 250 tonn ble tilnærmet fullt ut utnyttet.

Godt år for plommer og moreller

Det norske plommearealet har økt de siste årene, og man har ventet lenge på en tilsvarende økning i produksjonen. Sesongen 2013 ga 1 290 tonn plommer, en betydelig økning fra året før. God kvalitet på norske plommer gir økt etterspørsel, og det kunne vært omsatt mye mer norske plommer i det norske markedet dersom tilgangen hadde vært større.

Sesongen 2013 ble et godt år for moreller, med en omsetning på 488 tonn. Dette er en økning på over 80 tonn fra året før, og etterspørselen etter norske moreller er god.

Kaldt vintervær ga lite norske bær

En kald vinter kombinert med varmt sommervær skapte problemer for sesongens jordbærproduksjon. Det var stor avlingssvikt for jordbær etter utfrysing av planter, og flere produsenter fikk halvert sine avlinger. For å dekke etterspørselen var det behov for å supplere med importerte jordbær, også i norsk sesong. I mangel av norske jordbær måtte også industrien importere store mengder bær i 2013.

Vinterskader på bringebærbusker ga en dårlig bringebærsesong og liten avling flere steder i landet. Bringebær blir stadig mer populært også utenfor norsk sesong.

Opplysningskontoret
for frukt og grønt

frukt.no

FGS

Frukt- og
Grønnsakgrossistenes
Servicekontor

Statens landbruksforvaltning
Norwegian Agricultural Authority

nielsen